

madı. Kâime tedavülünün yol açtığı telâfisi en zor kayıp halkın devlete olan güveninin yok olmasıdır. Devletin kâime hususunda verdiği taahhütleri yerine getirememesi ve birinci kâime uygulamasının son derece müessif bir olayla neticelenmesi halkın zihninde devlete karşı oluşan şüpheyi sürekli canlı tuttu. Daha sonraki uygulamalar da bu şüphe ve güvensizliği pekiştirdi.

BİBLİYOGRAFYA :

Hasan Ferid, *Nakid ve İ'tibâr-ı Mâlî*, İstanbul 1334, II; a.mlf., "Kambiyo Komisyonu", *İktisâdiyyât Mecmuası*, sy. 51, 5 Nisan 1333, s. 1-2; *Memâlik-i Osmâniyye'de Evrâk-ı Nakdiyye Kıymetinin Tenezzülüyle Netâyici Hakkında Muhtıra*, İstanbul 1918; Râşid, "İstikrâr-ı Dâhilî, Eski Kâimeler, Hazine Bonoları", *Borsa Rehberi*, İstanbul 1928, s. 523-542; Nihad Mehmed, *Das Papiergeld in der Finanz- und Währungsgeschichte der Türkei 1839-1909*, İstanbul 1930; Mine Erol, *Osmanlı İmparatorluğunda Kâğüt Para (Kâime)*, Ankara 1970; Nezihi Aykut, *Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Devredilen Kâimeler ve Osmanlı Bankası Banknotları*, İstanbul 1979; R. H. Davison, "The First Ottoman Experiment With Paper Money", *Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi: 1071-1920-Social and Economic History of Turkey: 1071-1920* (ed. Halil İnalçık - Osman Okyar), Ankara 1980, s. 243-251; a.mlf., "Kâ'ime", *El²* (İng.), IV, 460-461; Ali Akyıldız, *Osmanlı Finans Sisteminde Dönüm Noktası: Kâğüt Para ve Sosyo-Ekonomik Etkileri*, İstanbul 1996; "İzmir'de Bozuk Para", *İktisâdiyyât Mecmuası*, sy. 23 (1332), s. 5; Cavid Bey, "Maliye Nazırı Cavid Bey'in Notları", *Tanin*, İstanbul 15 Teşrinievvel 1944-2 Ağustos 1945; K. M. Mac Kenzie, "Sultan Abdülmecid Devri 'Kâime'si II.ci Tertip 1840", *Türk Nümizmatik Derneği Bülteni*, sy. 15, İstanbul 1985, s. 5-8; a.mlf., "Ka'imes at the Commencement of Abdülhamid II's Reign", XXV/4, *International Bank Note Society Journal* (1986), s. 111-112; Garo Kürkman, "Sultan Abdülmecid Dönemi Faizli Kâime Teşebbüsleri", *Türk Nümizmatik Derneği Bülteni*, sy. 21 (1987), s. 4-19; Cüneyt Ölçer, "2000 Kuruşluk Evrak-ı Nakdiye", a.e., sy. 22 (1987), s. 4-12.

ALİ AKYILDIZ

KÂİMÎ

(كائمی)

(ö 1102/1691 [?])

Bosnalı mutasavvif şair.

Asıl adı Hasan olup Kâimî Baba diye de bilinir. Kâimî mahlasını kırk gün boyunca ayakta halvet halinde kaldığı için almıştır. Hayatıyla ilgili bazı menkıbelerde mahlasının Slavca "ka'i mi" (bizim gibi) sözünden geldiği de belirtilmektedir. Avusturya ordusunun 1697'de Saraybosna'ya yaptığı saldırı sırasında çıkan yangında tarihî

belgeler yok olduğundan hayatı hakkında fazla bilgi edinilemeyen şairin 1625-1635 yılları arasında Saraybosna'da doğduğu kabul edilmektedir. İlk öğreniminden sonra Sofya'ya giden Kâimî, Uziceli Şeyh Muslihuddin'den icâzet aldı; ardından İstanbul ve Konya'ya gitti. Daha sonra Saraybosna'ya dönerek Sinan Ağa Tekkesi'ne şeyh oldu. Kâimî bu Kâdirî tekkesinin adı bilinen ilk şeyhidir. Aynı zamanda kendi evinde 1078'de (1667-68) kurduğu bir Halvetî tekkesinin de şeyhliğini yürüttü.

Birçok mahallî yazar ve menkıbe, Hasan Kâimî'den sevilen bir hatip ve 1093'te (1682) Saraybosna'da vuku bulan halk ayaklanmasının önderi olarak bahseder. Ancak onun bu isyana katıldığını doğrulayan bir belge yoktur. Kâimî, muhtemelen şehrin ulemâsı ile anlaşmazlığa düştüğünden İzvornik'e (Zvornik) sürgüne gönderildi ve orada vefat etti. Şeyhî ve Safâî'ye göre ölüm tarihi 1090'dır (1679). Fakat şiirlerinde tasvir ettiği tarihî olaylara göre vefat tarihinin 1690-1691 yılları olması gerekir ki çağdaş araştırmacılar da bu tarihi benimsemektedir. Kâimî'nin türbesi bölgedeki önemli ziyaret yerlerinden biriydi.

XVIII. yüzyılın Boşnak şairlerinden Mehmed Meylî ile XIX. yüzyılda yaşamış Şâkir Muđizâde, Kâimî hakkında gazeller yazmışlardır. Osman Aziz'in XIX. yüzyıla ait "Ago Šarić" adlı hikâyesiyle çağdaş Boşnak yazarlarından Derviş Susiç'in *Kaimija* adlı eserinin kahramanı olarak şairin ele alınması hâtırasının Bosna coğrafyasında canlı olduğunu göstermektedir.

Osmanlı Türkçesi ile yazdığı şiirlerinde döneminin siyasî olayları yanında vahdet-i vücûd nazariyesine de yer veren Kâimî'nin bazı beyitlerinde ilm-i cefr yoluyla gelecekte haber verdiğine inanılmıştır. Aruz ve hece vezniyle yazdığı *Divân*'ı *Vâridât*'tan daha çok şiir ihtiva eder. Klasik gazellere göre uzun olan ve tevhid temasını işleyen bu şiirlerin çoğu tekke şiirine yakındır ve genellikle Abdülkâdir-i Geylânî için yazılmıştır. *Vâridât* diye adlandırılan ikinci divanı uzun kasidelerini ihtiva eder. Bundan dolayı nüshaları genellikle *Kasidât-ı Kâimî* adını taşır. Eserde kasideler dışında birkaç gazel, terki-bibend, tercihibend ve mesnevi de yer alır. Başta İstanbul ve Saraybosna olmak üzere Zagreb, Belgrad, Paris, Cambridge, Vatikan, Bakü, Bratislava, Tübingen, Upsala, Taşkent, Marburg ve Kahire'deki kütüphanelerde bu iki divana ait 100 civa-

rında nüsha bulunmaktadır (Šamić, *Divân de Kâ'imî*, s. 37-45). Ayrıca Arap harfleriyle Boşnakça olarak biri Girit'in fethi için, diğeri tütün aleyhine olmak üzere iki uzun manzumesi vardır (a.g.e., s. 50-75). Jasna Šamić, Kâimî'nin hayatı ve şiiri üzerine hazırladığı doktora tezinde (bk. bibl.), Fransızca tercümeleriyle birlikte çeşitli şiirlerine yer vermiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Safâî, *Tezkire*, İÜ Ktp., TY, nr. 3215, vr. 259; Şeyhî, *Vekâiyü'l-fuzalâ*, İÜ Ktp., TY, nr. 81, s. 650; *Sicill-i Osmânî*, II, 140; S. Kemura - V. Čorović, "Kaimija", *Serbokroatische Dichtungen Bosnischer Moslms*, Sarajevo 1912, s. 11-16, 18-19; Mehmed Handžić, *Književni Rad Bosansko-Hercegovačkih Muslimana*, Sarajevo 1934, s. 89-91; Enverî Kadîć, *Târîh-i Enveri*, Orientalni Institut, fond spécial, Sarajevo, IV, 234; VII, 262; XIX, 326; XX, 165; TYDK, II, 450-459; D. Sušić, "Kaimija", *Pobune*, Sarajevo 1966, s. 61-112; M. Hadžijahić, *Hasan Kaimija i njegove turbe na Kuli kod Zvornika* (ed. Asim Hadžić de Kula), Zvornik 1966; H. Šabanović, "Kaimi-baba, šejh Hasan", *Književnost Muslimana BiH na Orijentalnim Jezicima*, Sarajevo 1973, s. 353-357; Mehmed Mujezinović, *Islamska Epigrafika Bosne i Hercegovine*, Sarajevo 1977, II, 128-131; Safvet-beg Bašagić, *Bošnjaci i Hercegovci u Islamskoj Književnosti*, Sarajevo 1912, s. 98-100; Jasna Šamić, *Divân de Kâ'imî vie et oeuvre d'un poète bosniaque du XVIIe siècle*, Paris 1986, s. 23-45, 50-75; a.mlf., "Kâ'imî Baba et l'insurrection de 1682-83 À Sarajevo: Approche historiographique", *IIIe Congress on the Social and Economic History of Turkey Princeton University (24-26 August 1983)*, İstanbul 1990, s. 269-274; Fehim Name-tak, *Pregled Književnog Stvaranja Bosansko-Hercegovačkih Muslimana na Turskom Jeziku*, Sarajevo 1989, s. 119-124; a.mlf., "XVII yy. Bosna Divan Şairi-Hasan Kaimi", *Çevren*, III/7, Priština 1975, s. 42-47; T. Djordjević, "Kaim Baba", *Godišnjak Nikole Čupića*, XXXIX, Beograd 1933, s. 109-118; H. Dizdar, "Pjesnik Hasan Kaimija, vodja pobunjenih seljaka i zanatlija u 17. v.", *Glasnik VIS*, II (1951), s. 138-147; Mustafa İsen - Miryana Teodosiyevič, "Kâimî Hasan Efendi", *TDEA*, V, 108.

JASNA ŠAMİĆ

KÂİMÜZZAMÂN

(كائم الزمان)

Genellikle İmâmiyye'nin gaybet halinde bulunan on ikinci imamı Muhammed Mehdî el-Muntazar için kullanılan bir unvan (bk. MEHDÎ el-MUNTAZAR).

KÂİNAT

(bk. ÂLEM).